

PM 2009:98 RI (Dnr 305-629/2009)

Örjansleken i Stadshuset

Skrivelse från Bo Bladholm (m)

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande
Skrivelsen av Bo Bladholm (m) om Örjansleken i Stadshuset bifalls med vad
som anförs i denna promemoria.

Föredragande borgarrådet Sten Nordin anför följande.

Ärendet

Örjansleken i Stadshuset är ett verk av Gustav Nilsson, som var modellör och koppar drivare vid Stadshusets verkstäder. Under tiden maj – september rör det sig från De hundraes valv ut till balkongen i hörnet mellan Stora tornet och Jungfrutornet. Det sker varje dag kl. 12.00 och 18.00.

Hösten 1921 föreslog Stadshusnämnden att låta en enkel klockspelsmelodi, spelad av sex klockor från det mindre tornet vid Stadshusbron ackompanjera Örjansleken i det Stora tornet. Efter åtskilliga överväganden kom Stadshusnämnden fram till att det vore lämpligare att klockspelet placerades i Stora tornet, att en mera omfattande melodi skulle spelas kl. 12.00 och 18.00 och att dessutom en enkel låt skulle föregå varje timslag.

Bo Bladholm (m) har i en skrivelse 18 mars 2009 föreslagit att Stockholm Visitors Board får i uppdrag att marknadsföra Örjansleken som ytterligare en attraktion för staden och Stadshuset. Bo Bladholm vill vidare att kommunstyrelsen ser över möjligheten att köra spelet och klockspelet Örjanslåten varje timme under säsongen maj – september samt möjligheten att på ett bättre sätt använda spelet.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret och till Stockholm Business Region AB.

Mina synpunkter

Bo Bladholms skrivelse lyfter fram Stadshuset och klockspelet Örjansleken som möjliga sevärdheter att ytterligare marknadsföra Stockholms Stadshus med. Stadsledningskontoret föreslår att spelet ska spelas upp vid ännu ett tillfälle under dagen under säsong. Det är glädjande om fler stockholmare får upp ögonen för de kulturella och historiska värden som finns i Stockholms Stadshus.

Jag delar synen på Stadshuset som något värt att uppmärksamma och marknadsföra gentemot stockholmarna, men också med syftet att stärka Stockholms rykte som

en stad väl värd att besöka. Därför har staden ett samlat grepp om aktiviteter som syftar till att marknadsföra Stockholm såväl nationellt som internationellt. Under 2008 gjordes 9,6 miljoner kommersiella övernattningar i Stockholm, en tredjedel av dessa utländska och två tredjedelar inhemska. Det är viktigt och angeläget att staden genom Stockholm Business Region ständigt utvecklas till att bli en än mer attraktiv plats att upptäcka, för såväl turister som för stockholmarna själva.

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande

Skrivelsen av Bo Bladholm (m) om Örjansleken i Stadshuset bifalls med vad som anförs i denna promemoria.

Stockholm den 14 maj 2009

STEN NORDIN

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

ÄRENDET

Örjansleken är ett verk av Gustav Nilsson, modellör och koppardrivare vid Stadshusets verkstäder. Under tiden maj – september rör det sig från De hundrares valv ut till balkongen i hörnet mellan Stora tornet och Jungfrutornet. Det sker varje dag kl.12.00 och 18.00.

Hösten 1921 föreslog Stadshusnämnden att låta en enkel klockspelsmelodi, spelad av sex klockor från det mindre tornet vid Stadshusbron ackompanjera Örjansleken i det Stora tornet. Efter åtskilliga överväganden kom Stadshusnämnden fram till att det vore lämpligare att klockspelet placerades i Stora tornet, att en mera omfattande melodi skall spelas kl. 12.00 och 18.00 och att dessutom en enkel låt skulle föregå varje tims slag. Klockgjuterifirman Petit & Fritzen i Holland fick uppdraget att leverera och sätta upp såväl klockor som det kombinerade ur-, slag- och spelverket med ledningar. Totalt finns nio klockor. Den största, timklockan S:t Erik väger nästan 3 000 kilo och den minsta, Lillklockan, väger 176 kilo. Efter ett forcerat arbete var klockspelet färdigt att provisoriskt tas i bruk dagen för Stadshusets invigning i juni 1923. Spelverket har en sinnrik konstruktion som möjliggjort klockspelets olika, automatiskt verkande funktioner. Musikdirektören Axel Broberg i Malmö fick i uppdrag av Stadshusnämnden att välja melodi som skulle ackompanjera Örjansleken. Valet föll på Örjanslåten som i denna version upptecknades år 1849 av Richard Dybeck i Krokeks socken i Östergötland och sedan bearbetades av Axel Broberg. Timlåten komponerades av Axel Broberg. Brobergs version av Örjanslåten har sedan bearbetats av Bengt Hallberg och den versionen spelades dagligen i Sveriges Radio vid tolvslaget under perioden 1937 – 1970.

BEREDNING

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret och till Stockholm Business Region AB.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 20 april 2009 har följande lydelse.

Örjansleken kan bara köras under den varmare årstiden, medan Örjanslåten ljuder kl. 12.00 och 18.00 året runt. Timklockan i Stadshuset slår varje timme förutom mellan kl. 22.00 och 6.00 för att inte störa kringboende.

Tekniskt sett skulle Örjansleken kunna köras varje timme under säsongen. Dock skulle slitaget och därmed kostnaderna för underhåll öka markant varför stadsledningskontoret avstyrker det förslaget. Redan nu krävs en kontroll av verket en gång per månad och en mer omfattande renovering ungefär vart tredje år.

Men för att ge fler turister och stockholmare möjligheten att uppleva Örjansleken och Örjanslåten förslår stadsledningskontoret att dessa körs ytterligare en gång per dag, förslagsvis kl.15.00 under säsongen.

Stockholm Business Region

Stockholm Business Regions tjänsteutlåtande daterat den 23 april 2009 har följande lydelse.

Stockholm Visitors Boards (SVB) uppgift är att marknadsföra Stockholm som besöksort för privat- och affärsresenärer och att tillhandahålla turistservice. Under 2008 gjordes 9,6 miljoner kommersiella övernattningar i Stockholm. En tredjedel av dessa var utländska och två tredjedelar inhemska. Stockholm Visitors Board arbetar i nära samarbete med besöksnäringen för att samordna och koordinera marknadsföringen av Stockholmsregionen.

Tillsammans med besöksnäringen genomför vi ett antal marknadsföringsprojekt. Stadshuset är en av de aktörer inom besöksnäringen som deltar i dessa projekt. Under 2009 marknadsförs Stadshuset bl.a. via broschyren Whats' On med radannons, broschyrdistribution på ITB mässan i Berlin, deltagande i Rysslandskampanj, broschyrplats på Stockholm Tourist Centre och Arlanda Visitors Centre. Stadshuset ingår också i Stockholmskortet och marknadsförs via detta.

Turistbyrån Stockholm Tourist Centre och Arlanda Visitors Centre är betydelsefulla upplevelser - och mötesplatser där miljön och inredningen speglar Stockholm som en modern pulserande stad med Mode, Mat & Nöje, Musik, Design, IT och Kultur. De besöks av såväl svenska och utländska turister, affärsresenärer, stockholmare och företagare.

Stockholms Stadshus är en av Stockholms mest framstående byggnader och har bidragit till att göra både Stockholm och Sverige känt över hela världen. Stadshuset är ett mycket uppskattat besöksmål. Under en sightseeingtur i Stockholm ingår det ofta ett besök i Stadshuset där bl.a. Stockholms auktoriserade/ legitimerade guider visar och berättar om bildspelet Örjansleken. Vid stora internationella kongresser och evenemang genomförs ofta mottagningar i Stadshuset. Stockholm Visitors Board anser att Stadshuset marknadsförs mycket väl som attraktion. Att få ut ytterligare informationsmaterial om Örjansleken bör ligga inom ramen för visningsenheten Stadshuset/Stadsledningskontorets kommunikationsavdelning. Stockholm Visitors Board ser positivt på att i samråd med berörda föra ut denna information via våra marknadsföringskanaler.